

NEYTENDASTOFA

Landsvirkjun – ákvörðun að leiðrétta skuli frádrátt við skýrsluskil rafveitueftirlitsgjalds 2004-2008

I.

Málavextir

Í lögum nr. 146/1996, um öryggi raforkuvirkja, neysluveitna og raffanga er í 14. gr. laganna kveðið á um skyldu fyrirtækja sem framleiða, flytja, dreifa og eða selja rafmagn til að greiða árlega gjald til Neytendastofu vegna yfireftirlits stofnunarinnar á sviði rafmagnsöryggismála, hér eftir nefnt rafveitueftirlitsgjald. Jafnframt er í framangreindri lagagrein tekið fram að tekjur og kostnaður af sölu raforku sé undanþeginn ákvæðum laganna um rafveitueftirlitsgjald. Um eftirlitskostnað vegna stóriðjuvera fer nánar skv. 3. tölul. 14. gr. laga nr. 146/1996.

Við skoðun Neytendastofu á skýrslugjöf Landsvirkjunar til Neytendastofu svo og uppgjöri á framangreindu rafveitueftirlitsgjaldi hefur komið í ljós að svo virðist sem færður hafi verið til frádráttar kostnaður vegna aðkeyprar raforku sem seld er til stóriðju sem ekki er frádráttarþær samkvæmt afmörkun gjaldstofns rafveitueftirlitsgjalds skv. 14. gr. laga nr. 146/1996. Af þeim sökum óskaði Neytendastofa eftir því með bréfi dags. 14. desember 2007, að Landsvirkjun legði fram nánari sundurliðun og upplýsingar um selda raforku til almenningsveitna. Í bréfi Landsvirkjunar, dags. 3. janúar 2008, kemur fram sú skoðun fyrirtækisins að ekki sé ljóst af ákvæðum laga og reglugerða hvaða kostnað megi fella undir hugtakið „aðkeypt raforka“. Jafnframt er tekið fram að Neytendastofu og áður Löggildingarstofu hafi verið fullkunnugt um hvernig álagningargrunnur gjaldsins hafi verið reiknaður í samræmi við 14. gr. laga nr. 146/1996 og ekki hafi verið gerð athugasemd við það verklag fyrr en nú.

Í framhaldi af framangreindu bréfi óskaði Neytendastofa eftir álit fjármálaráðuneytisins á túlkun Neytendastofu á framangreindu ákvæði laga nr. 146/1996 og hvernig afmarka beri gjaldstofn rafveitueftirlitsgjaldsins, sbr. bréf Neytendastofu dags. 19. mars 2008.

Í bréfi fjármálaráðuneytisins dags. 21. maí 2008 er veitt umsögn um þau lagaákvæði og álitamál sem nefnd eru í bréfi Neytendastofu en eðli málsins samkvæmt er umsögn ráðuneytisins er ekki bindandi álit um gjaldskyldu rafveitna. Í bréfi ráðuneytisins segir m.a:

„Að mati ráðuneytisins er ljóst af orðalagi umræddra ákvæða að gjaldstofn eftirlitsgjaldsins ákvarðast af heildartekjum af sölu raforku og leigu mælitækja, að undanskildum tekjum vegna

sölu til tilekinna stóriðjuvera. Þær tekjur eru undanþegnar gjaldinu samkvæmt 3.málsl. 1. tölul. og 2.mgr. 4 tölul. og teljast ekki til gjaldstofns þess. Frá gjaldstofni sem svo er ákvarðaður heimilast síðan frádráttur sem nemur andvirði keyprar raforku og virðisaukaskatti.

Samkvæmt framansögðu falla tekjur vegna raforku sem seld er til iðjuvera sem tiltekin eru í báðum tölulíðunum utan gjaldstofns rafveitueftirlitsgjalds og teljast ekki gjaldskyldar tekjur.“

Í bréfi Neytendastofu dags. 13. júní 2008 er framangreind umsögn ráðuneytisins kynnt Landsvirkjun og jafnframt að Neytendastofa muni á grundvelli framlagðra gagna leiðrétta frádrátt og endurskoða álagningu á rafveitueftirlitsgjaldi fyrir árin 2004-2008. Jafnframt var bent á að ef leiðréttingarskýrslur berist ekki muni Neytendastofa áætla álagningu vegna leiðréttinga.

Í bréfi Landsvirkjunar dags. 7. júlí 2008, segir m.a. að fyrirtækið hafi ekki fengið tækifæri til að leggja mat á efni erindis Neytendastofu og svara því og tekin hafi verið ákvörðun í málinu án þess að gætt hafi verið að ákvæðum stjórnisýslulaga nr. 37/1993. Í bréfi Neytendastofu dags. 10. júlí 2008 er útskýrt að öll framangreind samskipti hafi farið fram í þeim tilgangi að afla upplýsinga og nauðsynlegra gagna enda hafi komið í ljós að gjaldstofn Landsvirkjunar virðist ekki byggður á réttum forsendum. Í bréfinu er Landsvirkjun veittur fjögurra vikna frestur til leggja fram öll nauðsynleg gögn svo og koma á framfæri sjónarmiðum og athugasemdum en að þeim tíma liðnum megi búast við að ákvörðun verði tekin í málinu.

Neytendastofu barst svar Landsvirkjunar samkvæmt framansögðu með bréfi, dags. 8. ágúst 2008 og þar segir m.a. að fyrirtækið hafi ítrekað bent á að „*sá háttur sem fyrirtækið hefur við útreikning á gjaldstofni rafmagnseftirlitsgjalds [er] í samræmi við lög og er það beinlínis staðfest í tilvitnuðu bréfi fjármálaráðuneytisins*“. Jafnframt telur fyrirtækið að ekki sé „*nein ástæða né lagaheimild til að krefjast endurskoðunar á útreikningum Landsvirkjunar á gjaldstofni rafmagnseftirlitsgjalds því að sýnt hafi verið fram á hún er í samræmi við lög*“.

Með bréfi Neytendastofu, dags. 13. ágúst 2008, var Landsvirkjun tilkynnt að gagnaöflun væri lokið í málinu og vænta mætti ákvörðunar eins fljótt og unnt væri.

II. Niðurstaða

Í máli þessu er deilt um afmörkun á gjaldstofni rafveitueftirlitsgjalds samkvæmt ákvæði 14. gr. laga nr. 146/1996, um öryggi raforkuvirkja, neysluveitna og raffanga, en lagagreinin hljóðar svo:

„Til reksturs rafmagnsöryggismála sem [Neytendastofu]¹⁾ eru falin samkvæmt lögum þessum skal aflað fjár á eftirfarandi hátt:

1. Vegna yfirtirlits [Neytendastofu]¹⁾ með rafveitum skulu rafveitur árlega greiða til stofnunarinnar gjald sem nemur allt að 0,2% af heildartekjum þeirra af raforkusölu og leigu mælitækja, að frádregnu andvirði aðkeyprtar raforku og virðisaukaskatti. Ef eigandi raforkuvers notar sjálfur alla orku sem þar er unnin eða verulegan hluta hennar og hún er ekki mæld eða verðlögð eða ekki er vitað um tekjur af raforkusölu skal hann greiða gjald af áætlaðri notkun. Undanþegin ákvæðum þessa töluliðar er raforkusala til Íslenska álfélagsins hf. og Íslenska járnblendifélagsins hf., svo og til annarra iðjuvera sem undanþegin kunna að verða með lögum.

2. Vegna úrtaksskoðana sem [Neytendastofa]¹⁾ lætur framkvæma á búnaði rafveitna og skoðana á innri öryggisstjórnun þeirra skulu rafveitur greiða skoðunarkostnað samkvæmt gjaldskrá sem [Neytendastofa]¹⁾ gefur út og ráðherra staðfestir.

3. Vegna yfirtirlits [Neytendastofu]¹⁾ og úrtaksskoðana sem stofnunin lætur framkvæma á búnaði stóriðjuvera sem kaupa eða framleiða raforku sem undanskilin er gjaldtöku skv. 1. tölul. skulu eigendur þeirra greiða skoðunarkostnað samkvæmt gjaldskrá sem [Neytendastofa]¹⁾ gefur út og ráðherra staðfestir.

Undir gjaldtöku samkvæmt tölulið þessum má fella kostnað við yfirtirlit og skoðanir á einkarafstöðvum.

4. Vegna yfirtirlits [Neytendastofu]¹⁾ og þeirra úrtaksskoðana sem stofnunin lætur framkvæma á nýjum neysluveitum og neysluveitum í rekstri og þrátt fyrir ákvæði annarra laga um rafveitur skulu rafveitur árlega greiða til stofnunarinnar gjald sem nemur allt að 0,6% af heildartekjum þeirra af raforkusölu og leigu mælitækja, að frádregnu andvirði aðkeyprtar raforku og virðisaukaskatti.

Undanþegin ákvæðum þessa töluliðar er raforkusala til Íslenska álfélagsins hf. og Íslenska járnblendifélagsins hf., svo og til annarra iðjuvera sem undanþegin kunna að verða með lögum.

5. Vegna yfirtirlits [Neytendastofu]¹⁾ og eftirlits með rafföngum á markaði sem stofnunin lætur framkvæma skulu innflytjendur og innlendir framleiðendur greiða til stofnunarinnar eftirlitsgjald af eftirlitsskyldum rafföngum sem má vera allt að 0,15% af tollverði innfluttrar vöru eða af sambærilegum gjaldstofni innlendra vöru.

Undanþegin þessari gjaldtöku eru rafföng sem seld eru úr landi.

6. Vegna yfirtirlits [Neytendastofu]¹⁾ og þeirra úrtaksskoðana sem stofnunin lætur framkvæma á aðstöðu, búnaði og innri öryggisstjórnun rafverktaka skulu rafverktakar greiða skoðunarkostnað samkvæmt gjaldskrá sem [Neytendastofa]¹⁾ gefur út og ráðherra staðfestir.

7. [Neytendastofu]¹⁾ er heimilt að láta prófa rafföng innlendra framleiðenda sem sett eru á markað í fyrsta sinn. Framleiðendur raffanga greiða [Neytendastofu]¹⁾ fyrir slíkar prófanir samkvæmt gjaldskrá sem stofnunin gefur út og ráðherra staðfestir.

8. [Neytendastofu]¹⁾ er heimilt að láta framkvæma aukaskoðanir eða auka tíðni úrtaksskoðana hjá aðilum sem ítrekað hafa orðið uppvísir að því að uppfylla ekki skilyrði laga þessara eða reglugerða á grundvelli þeirra. Þeir sem slíkar aukaskoðanir beinast að skulu greiða kostnað sem af þeim hlýst samkvæmt gjaldskrá sem [Neytendastofa]¹⁾ gefur út og ráðherra staðfestir.

Ráðherra getur í reglugerð²⁾ sett nánari ákvæði um gjöld þessi. Í reglugerð getur ráðherra heimilað rafveitum, eigendum neysluveitna og rafverktökum að semja beint við rafskoðunarstofur um skoðanir skv. 2., 3. og 6. tölul. þessarar greinar“.

Af gögnum málsins virðist ljóst að við skil á rafveitueftirlitsgjaldi dragi Landsvirkjun frá gjaldstofni kostnað vegna aðkeyprtar raforku til stóriðju án þess að tekjur séu færðar á móti þeim frádrætti.

Neytendastofa telur að tekjur og kostnaður vegna sölu á raforku til stóriðju skuli falla utan gjaldstofns rafveitueftirlitsgjaldsins, sbr. undanþáguheimildir þar um í 1. og 4. tölul. 14. gr. laga nr. 146/1996.

Gjaldstofn rafveitueftirlitsgjaldsins ákvarðast af heildartekjum af sölu raforku og leigu mælitækja að undanskildum tekjum vegna sölu til tilekinna stóriðjuvera og kostnaði þeim tengdum.

Tekjur af sölu raforku til stóriðju og sá kostnaður sem af henni hlýst er því undanþeginn gjaldinu samkvæmt 3. málsl. 1. tölul. og 2. mgr. 4. tölul. 14. gr. laga nr. 146/1996 og teljast ekki til gjaldstofns þess. Frá gjaldstofni sem svo er ákvarðaður heimilast síðan frádráttur sem nemur andvirði aðkeyptrar raforku og virðisaukaskatti.

Framangreind niðurstaða styðst einnig við álit fjármálaráðuneytisins en þar segir um þetta álitaefti:

„Að mati ráðuneytisins er ljóst af orðalagi umræddra ákvæða að gjaldstofn eftirlitsgjaldsins ákvarðast af heildartekjum af sölu raforku og leigu mælitækja, að undanskildum tekjum vegna sölu til tilekinna stóriðjuvera. Þær tekjur eru undanþegar gjaldinu samkvæmt 3. málsl. 1. tölul. og 2. mgr. 4. tölul. og teljast ekki til gjaldstofns þess. Frá gjaldstofni sem svo er ákvarðaður heimilast síðan frádráttur sem nemur andvirði keyptrar raforku og virðisaukaskatti.“

Samkvæmt framansögðu falla tekjur vegna raforku sem seld er til iðjuvera sem tiltekin eru í báðum tölulíðunum utan gjaldstofns rafveitueftirlitsgjalds og teljast ekki gjaldskyldar tekjur.“

Afmörkun gjaldstofns rafveitueftirlitsgjaldsins er að mati Neytendastofu skýr.

Í skýrslum Landsvirkjunar og framtalsgerð er kostnaður vegna sölu á raforku til stóriðju færður til frádráttar frá gjaldstofni rafveitueftirlitsgjalds án þess að tekjur af sölu til stóriðju séu færðar á móti þeim frádrætti en það er að mati Neytendastofu andstætt ákvæðum 14. gr. laga nr. 146/1996.

Samkvæmt framansögðu og með hliðsjón af fyrirbyggjandi gögnum telur Neytendastofa að leiðréttu verði frádrátt vegna kostnaðar Landsvirkjunar á aðkeyptri raforku til stóriðju frá árinu 2004 til 2008, sbr. ákvæði laga nr. 150/2007, um fyrningu kröfuréttinda.

Ákvörðun um leiðréttingu frádráttarins mun Neytendastofa tilkynna til Fjársýslu ríkisins sem mun gera viðeigandi leiðréttingar í innheimtukerfi ríkisins -TBR og endurútreiknar innsendar skýrslur Landsvirkjunar vegna rafveitueftirlitsgjalds fyrir tímabilið 2004-2008.

Skortur á gögnum og röng skýrsluskil um langt árabíl breytir að mati Neytendastofu engu um niðurstöðu þessa máls og þá lögbundu gjaldskyldu sem hvílir á Landsvirkjun samkvæmt ákvæðum laga nr. 146/1996.

III.
Ákvörðunarorð:

„Landsvirkjun, Krókhálsi 50, Reykjavík, hefur brotið gegn ákvæðum 14. gr. laga nr. 146/1996, um öryggi raforkuvirkja, neysluveitna og raffanga, með því að draga frá kostnað vegna aðkeyptrar raforku sem seld var til stóriðju í skýrslum og framtalsgerð til Neytendastofu (áður Löggildingarstofu).

Ákvörðun um leiðréttingu frádráttarins mun Neytendastofa tilkynna til Fjársýslu ríkisins sem mun gera viðeigandi leiðréttingar í innheimtukerfi ríkisins -TBR og endurútreiknar innsendar skýrslur Landsvirkjunar vegna rafveitueftirlitsgjalds fyrir tímabilið 2004-2008, skv. ákvæðum laga nr. 62/2005, um Neytendastofu og talsmann neytenda, sbr. lög nr. 34/2007, um breytingu á lögum á sviði Neytendastofu.“

Neytendastofa, 18. ágúst 2008

Tryggvi Axelsson
Forstjóri

Jóhann Ólafsson
Sviðsstjóri